

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 115/06-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. mája 2006 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť D. Š., B., zastúpenej ustanoveným advokátom JUDr. J. M., K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 162/04 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 162/04 porušil základné právo D. Š., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. D. Š. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré je jej Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á zaplatiť trovy právneho zastúpenia D. Š. v sume 8 682 Sk (slovom osemtisíc šesťsto osemdesiatdva slovenských korún) advokátovi JUDr. J. M., K., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 8 682 Sk (slovom osemtisíc šesťsto osemdesiatdva slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 29. marca 2006 č. k. I. ÚS 115/06-7 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť D. Š., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 162/04 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovateľke bol uvedeným uznesením ustanovený aj právny zástupca v konaní pred ústavným súdom - advokát JUDr. J. M.

1. 1 Zo sťažnosti vyplynulo, že: *„(...)Dňa 20. 5. 2004 som podala návrh na Okresný súd v Žiline o zaplatenie 43.896,- s prísl. z titulu nevyplatenia mzdy, preplatku na dani z príjmov a nezabezpečenia zodpovedajúceho stravovania a dňa 14. 6. 2004 bol zaplatený súdny poplatok. Vec bola pridelená na rozhodnutie sudkyňi JUDr. D. C. Menovaný sudca dňa 21. 6. 2004 založil do spisu výpis z obchodného registra odporcu.*

Dňa 28. 6. 2004 uznesením vyzval odporcu, aby sa vyjadril k tomu, či súhlasí s rozhodnutím veci bez nariadenia pojednávania. (...)

Vzhľadom k tomu, že od 6. 8. 2004 v uvedenej veci nebol urobený žiadny úkon, teda takmer pätnásť mesiacov (do 2. 11. 2005), hoci vzhľadom na vyjadrenie odporcu, ktorý vyjadril súhlas so žalovanou sumou a súhlasil s rozhodnutím veci bez nariadenia pojednávania, bolo možné vec rozhodnúť bez pojednávania, dňa 2. 11. 2005 som podala sťažnosť na prietahy v konaní (...) predsedovi Okresného súdu v Žiline, ktorý na sťažnosť

odpovedal tak, že sudkyňa, ktorej bola vec pridelená sa vráti zo stáže na Krajskom súde v Žiline dňa 1. 2. 2006, pričom po jej návrate sa predseda súdu opätovne vyjadrí a určí ďalší postup. Tým som splnila podmienku podľa § 53 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. a využila som všetky právne prostriedky, ktoré mi právne predpisy poskytujú na ochranu môjho základného práva.

Ako z uvedeného vyplýva, Okresný súd v Žiline bol v konaní nečinný, čím porušil moje základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR. Porušenie svojho práva vidím v tom, že konanie trvá neprimerane dlho, resp. sa vo veci vôbec nekoná. (...)

Od Ústavného súdu SR požadujem primerané finančné zadosťučinenie v sume 150.000,- Sk, a to z toho dôvodu, že som dlhodobo práceneschopná s diagnózou rakovina prsníka. Liečba je pre mňa finančne veľmi náročná, taktiež dochádzam 25 km z miesta bydliska do Žiliny za lekárom, čo predstavuje ďalšie finančné náklady. Žijem v spoločnej domácnosti s dvoma nezaopatrenými deťmi (...). Mám finančné problémy, ktoré by sa istým spôsobom zmiernili v prípade, keby Okresný súd v Žiline včas a riadne v mojej veci rozhodol. Zatiaľ som ich riešila tak, že som si požičala finančné prostriedky (...). Momentálne som dlžná sumu 52.250,- Sk.“

1. 2 Na základe uvedených podstatných skutočností a po upresnení sťažnosti ustanoveným právnym zástupcom, sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd v danej veci nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľky D. Š. na prerokovanie a rozhodnutie vo veci bez zbytočných prietahov upravené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde v Trnave (správne Okresný súd Žilina) sp. zn. 12 C 162/2004 bolo porušené.

Prikazuje sa, aby Okresný súd Trnava (správne Okresný súd Žilina) vo veci sp. zn. 12 C 162/2004 konal.

Súd priznáva sťažovateľke podľa článku 127 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky finančné zadosťučinenie vo výške 150 000,- Sk.

Súd priznáva odmenu a náhradu hotových výdavkov právnemu zástupcovi sťažovateľky JUDr. J. M., v zmysle ust. § 13 ods. 8 vyhl. 655/04 Z. z.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom JUDr. P. H., listom z 25. apríla 2006 sp. zn. 1SprS 147/06 a právny zástupca sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 5. mája 2006.

2. 1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol chronológiu úkonov vykonaných súdom v danej veci a k svojmu vyjadreniu pripojil aj stanovisko zákonnej sudkyne ohľadom napadnutého konania:

„(...) Súhlasíme od upustenia od ústneho pojednania veci. (...).

2. 2 Stanovisko zákonnej sudkyne JUDr. D. C. z 20. apríla 2006:

„(...) Nepopieram, že v uvedenej právnej veci došlo k prieťahom v konaní. Namietam však svoju subjektívnu zodpovednosť za daný stav v predmetnej veci. Skutočnosť, že som vo veci nekonala priebežne je spôsobená objektívnymi okolnosťami spočívajúcimi v neprimeranom množstve vecí v mojom senáte (ako aj v iných senátoch tunajšieho súdu), v dôsledku čoho som nemala možnosť a nemám možnosť pojednávať veci bez zbytočných prieťahov.

Ja uznávam, že Ústava SR vo svojom článku 48 ods. 2 garantuje občanom SR prerokovanie vecí na súde bez zbytočných prieťahov. V tejto súvislosti však chcem poukázať aj na právo sudcu priznané v ust. § 34 ods. 3 veta prvá Zákona č. 385/2000 Z. z. v znení ďalších úprav, podľa ktorého sudca má právo na pridelenie vecí podľa rozvrhu práce tak, aby ich mohol pojednať a rozhodnúť bez zbytočných prieťahov.

Podľa ust. § 30 ods. 4 Zákona č. 385/2000 Z. z. v platnom znení, sudca je povinný vykonávať svoje povinnosti svedomito, v pridelených veciach konať plynulo bez zbytočných prieťahov; vždy upozorniť predsedu súdu na neprimeraný počet pridelených vecí, ak zjavne hrozí, že ich nemôže vybaviť bez zbytočných prieťahov.

Na uvedenú situáciu som upozorňovala a upozorňujem štátnu správu súdu v zmysle ust. § 30 ods. 4 Zákona č. 385/2000 Z. z.

Povinnosť riešiť túto situáciu tak, aby nevznikali ďalšie – ešte väčšie prieťahy – má Ministerstvo spravodlivosti SR a príslušný orgán štátnej správy súdu [§ 12 ods. 1 písmeno a, b), § 14 ods. 1 písmeno a) Zákona č. 80/1992 Zb. v platnom znení], ktoré orgány

zodpovedajú za zabezpečenie riadneho chodu súdnictva, vrátane personálneho obsadenia súdov.

Vzhľadom na vyššie uvedené mi neboli vytvorené podmienky na riadny výkon súdnictva, ktoré im okrem iného ukladá aj ust. § 7 ods. 1 citovaného zákona, najmä čo sa týka personálneho obsadenia súdu.

S poukazom na vyššie uvedené, tak ako som uviedla vyššie, neuznávam subjektívnu zodpovednosť za prieťahy v danom spore.

Poukazujem na to, že vec bola skončená rozsudkom zo dňa 28. 2. 2006, č. k. 12 C 162/04-30, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 13. 4. 2006.“

2. 3 Právny zástupca sťažovateľky vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedol tieto podstatné skutočnosti:

„Zo stanoviska Okresného súdu v Žiline zo dňa 25. 4. 2004 (...), najmä stanoviska zákonnej sudkyne JUDr. D. C. vyplýva, že nekonala priebežne, čo bolo spôsobené objektívnymi okolnosťami spočívajúcimi v neprimeranom množstve vecí.

Tým je preukázaná oprávnenosť podanej sťažnosti. Z judikatúry Ústavného súdu SR vyplýva právny záver, že v takýchto prípadoch súd musí prácu organizovať tak, aby neboli prieťahy v konaní.

(...) oznamujem, že súhlasím v zmysle ust. § 30 ods. 2 zák. č. 38/1993 Z. z. s tým, aby Ústavný súd Slovenskej republiky upustil od ústneho pojednávania.

Ďalej na základe výzvy súdu oznamujem, že si uplatňujem trovy právneho zastúpenia v zmysle ust. § 11 ods. 2 vyhl. 655/2004 Z. z. za tri právne úkony vo veci + paušál (...) a pre prípad, že mi ich súd prizná, potom aby boli uhradené na účet.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 162/04 :

Dňa 20. mája 2004 podala sťažovateľka na okresnom súde žalobný návrh o zaplatenie 43 896 Sk s príslušenstvom proti spoločnosti E., spol. s r. o., so sídlom v Ž. (ďalej len „odporca“). Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 12 C 162/04 a bola pridelená na prejednanie rozhodnutie JUDr. D. C.

Dňa 4. júna 2004 súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 14. júna 2004 sťažovateľka zaplatila súdny poplatok.

Dňa 28. júna 2004 súd uznesením uložil odporcovi vyjadriť sa v lehote 30 dní k návrhu a súčasne oznámiť, či súhlasí s rozhodnutím o veci bez nariadenia pojednávania.

Dňa 6. augusta 2004 sa k návrhu vyjadril odporca, ktorý súhlasil s vyčíslenou dlžnou čiastkou, tiež s tým, aby súd rozhodol o veci bez nariadenia pojednávania.

Dňa 27. októbra 2004 sťažovateľka požiadala o vytýčenie pojednávania.

Úradný záznam: (bez dátumu) uznesením Súdnej rady Slovenskej republiky č. 818 z 5. septembra 2005 bola sudkyňa JUDr. C. na návrh predsedu Krajského súdu v Žiline dočasne pridelená na výkon funkcie sudcu na Krajský súd v Žiline od 1. októbra 2005 do 31. januára 2006.

Dňa 17. februára 2006 bol úpravou kancelárii daný pokyn na vytýčenie termínu pojednávania na 28. február 2006 (bez nariadenia ústneho pojednávania).

Dňa 28. februára 2006 bol vo veci verejne vyhlásený rozsudok. Odporca bol zaviazaný na zaplatenie 43 896 Sk s prísl. a nahradiť navrhovateľke trovy konania. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 13. apríla 2006.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prier'ahov (...).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prier'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 162/04 dochádza k porušovaniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prier'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že priebeh napadnutého konania nemožno pripísať na vrub zložitosti prerokovávanej veci. Napokon ani predseda okresného súdu alebo zákonná sudkyňa vo svojom vyjadrení nepoukazovali na zložitost' napadnutej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci nečinný v období od 6. augusta 2004 do 17. februára 2006 (osemnásť mesiacov). Okresný súd teda počas roka a pol nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ako navrhovateľka v napadnutej veci počas súdneho konania nachádzala, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K priet'ahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu. Obranu predsedu okresného súdu, podľa ktorého tieto priet'ahy mali byť „spôsobené objektívnymi okolnosťami spočívajúcimi v neprimeranom množstve vecí v mojom senáte (ako aj v iných senátoch tunajšieho súdu)“, nemožno akceptovať.

V tejto súvislosti ústavný súd už opakovane uviedol (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal alebo nemohol riešiť, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

K vyjadreniu zákonnej sudkyne, ktorá uviedla: „*neuznávam subjektívnu zodpovednosť za priet'ahy v danom spore*“, treba zdôrazniť, že ústavný súd pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľky na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnuť na uvedené skutočnosti.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. Pretože v napadnutom konaní bol 28. februára 2006 vyhlásený rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť 13. apríla 2006, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 150 000 Sk.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím aj na okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky považuje ústavný súd za primerané vo výške 20 000 Sk.

Z uvedených dôvodov o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia a upresnenie sťažnosti zo 6. apríla 2006 a podanie písomného stanoviska k vyjadreniu okresného súdu 5. apríla 2005). Za tri úkony vykonané v roku 2006 patrí odmena trikrát 2 730 Sk a režijný paušál trikrát 164 Sk (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky

č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú celkove sumu 8 682 Sk.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. mája 2006